

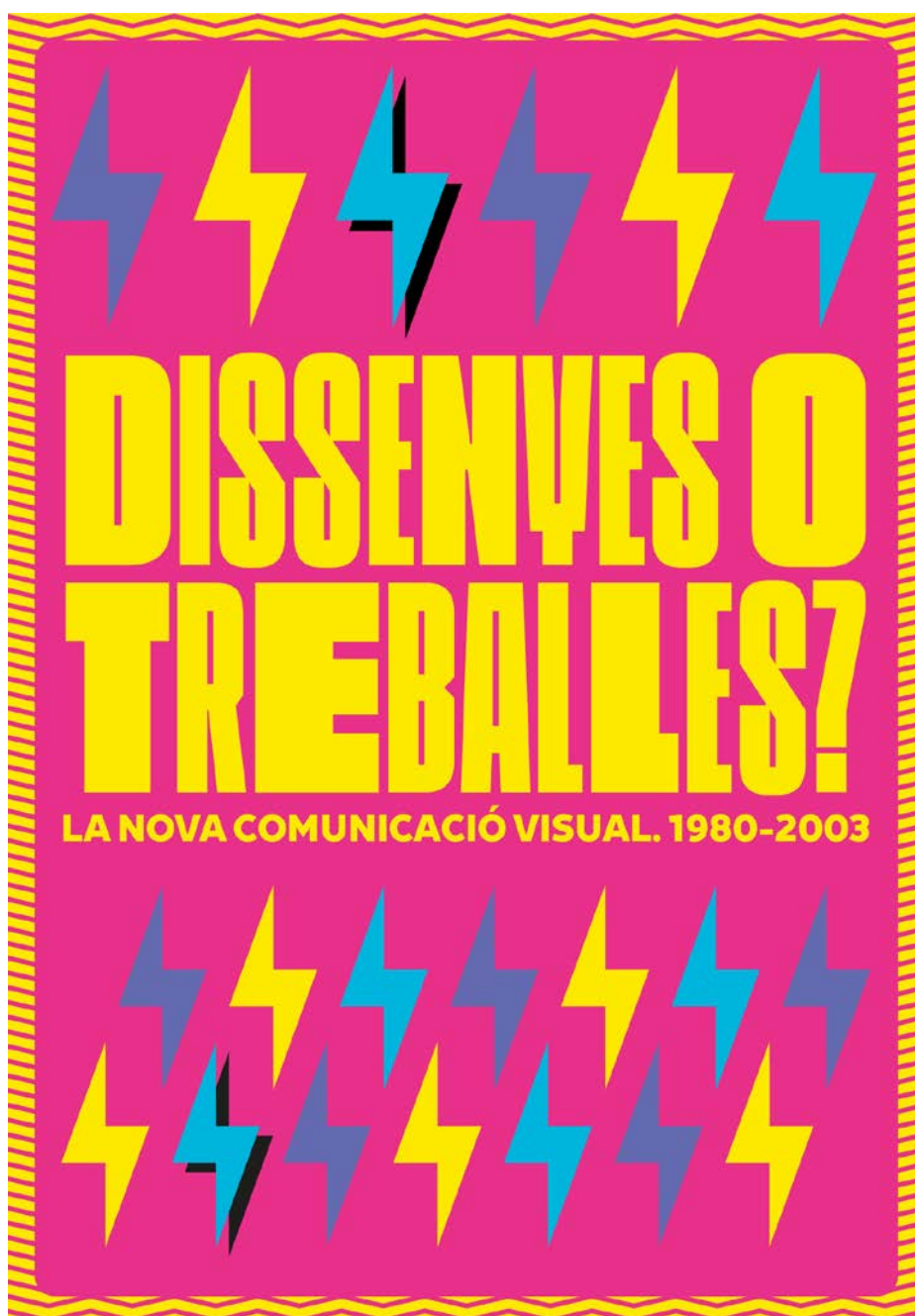
Dossier de premsa

EXPOSICIÓ PERMANENT

Dissenyes o treballes?

La nova comunicació visual . 1980-2003

Museu del Disseny de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

Museu del Disseny
de Barcelona

<i>1. Presentació</i>	<i>3</i>
<i>2. Àmbits de l'exposició</i>	<i>5</i>
<i>3. Llistat d'autors</i>	<i>16</i>
<i>4. Una cronologia del disseny gràfic</i>	<i>19</i>
<i>5. Imatges per premsa</i>	<i>20</i>
<i>6. Crèdits de l'exposició</i>	<i>28</i>
<i>7. Informació pràctica</i>	<i>29</i>

1. PRESENTACIÓ

Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual 1980-2003

- **Una exposició panoràmica: del «boom» del disseny gràfic al disseny per a pantalla.**
- **Una col·lecció del Museu del Disseny, nou patrimoni cultural de Barcelona**

El Museu del Disseny de Barcelona presenta "*Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003*". Comissariada per la historiadora del disseny **Raquel Pelta**, la nova exposició permanent ofereix un recorregut per la història del disseny gràfic a Catalunya i Espanya en un període de gran vitalitat que es va denominar el « boom del disseny ». La mostra s'inicia als anys vuitanta, amb l'eclosió cultural i la modernització d'institucions i empreses, continua als 90 amb la internacionalització i consolidació de la professió, i s'estén fins al 2003, moment en què se celebra l'Any del Disseny i es tanca un cicle amb l'expansió d'Internet i l'aparició de nous enfocaments en la disciplina.

El títol de l'exposició: «Dissenyes o treballes?» és una picada d'ullet a l'època, era una expressió que es va fer cèlebre en aquell moment, una de les bromes més habituals que se li podien fer a un dissenyador i que simbolitzava la popularitat ,però també una certa frivolitatzació del disseny. No obstant això, va ser un període de nous reptes professionals en el qual es va dissenyar i es va treballar intensament. Els dissenyadors van tenir l'oportunitat de participar en el procés de creació i transformació de la comunicació i imatge de les institucions públiques, les organitzacions privades i les empreses i reflectir en els seus treballs l'explosió de vitalitat de la cultura popular.

"Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003" explica com el disseny gràfic ha abordat les grans transformacions polítiques i socials al llarg de més de dues dècades. Mostra el treball de més de **dos-cents professionals** a través d'una selecció d'unes **sis-centes peces** que formen part de la Col·lecció de Disseny gràfic del Museu. Es recullen una gran varietat de treballs: encàrrecs institucionals, imatges corporatives, campanyes gràfiques de grans esdeveniments, treballs editorials i gràfica social; així com una gran tipologia de formats: llibres, revistes, cartells, portades de discos, fullets, *flyers*, *packaging*, i també ja trobem exemples de les primeres pàgines web, interactius o gràfica audiovisual, entre altres.

Hi són presents alguns dels representants més destacats del període, noms com els d' **Enric Satué, America Sanchez, Oscar Mariné, Mariscal, Peret, Pati Núñez, Juan Gatti, José María Cruz Novillo, Yves Zimmermann, Nacho Lavernia, Pilar Villuendas, Claret Serrahima, Paco Bascuñán, Isidro Ferrer, Enric Aguilera, Mario Eskenazi, Sandra Figuerola, Marisa Gallén, o**

Toni Miserachs, els estudis Eumografic, Grafica, BaseBCN, Mucho, Suma o Vasava, entre molts altres.

El Museu del Disseny com a centre de referència en l'estudi i la preservació del disseny gràfic dóna continuïtat amb *"Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003"* a la mostra *El disseny gràfic: d'ofici a professió (1940-1980)* que va inaugurar el Museu i que se centrava en el treball dels pioners de la disciplina. Ara, amb aquesta nova mostra semipermanent i seguint amb la voluntat de posar a l'abast de la ciutat el disseny gràfic com a patrimoni cultural es mostren treballs que pel seu llenguatge formal, pel seu poder de comunicació i perquè pertanyen a la memòria col·lectiva, permeten seguir els corrents i conceptes que van marcar l'evolució del disseny gràfic d'aquells anys. Un període sacsejat per la influència del pensament postmodern que va comportar una nova manera d'entendre el disseny.

El cap de setmana del **9 i 10 de juny** tindrem portes obertes a l'exposició *"Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003"*. La resta d'exposicions permanents del Museu també es podran visitar gratuïtament.

"Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003" tindrà un **catàleg** que s'editarà en versió multilingüe català, castellà i anglès a la tardor de 2018.

2. ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

PRIMER ÀMBIT

80's El «boom» del disseny gràfic

El moment de canvi social i modernització tant d'institucions com d'empreses va implicar nous reptes professionals i una major visibilitat per als dissenyadors.

El disseny gràfic va viure durant la dècada dels 80 una etapa d'oportunitats, brindades especialment per les institucions públiques. A Espanya se li va presentar l'ocasió de replantejar-se aspectes tan importants com les relacions socials, els serveis públics, l'ordenació i govern del territori; els espanyols es van convertir en ciutadans però, també, en consumidors als quals calia oferir nous serveis i nous productes.

Compromís polític i social

Instaurada la democràcia, els dissenyadors van crear la imatge i la comunicació de partits polítics i associacions i també van recolzar nombroses reivindicacions socials.

Cartell Campanya de planificació familiar de la Generalitat de Catalunya, 1980
Jaume Bach, Pilar Villuendas

Donació Pilar Villuendas, 1996

Cultura, una explosió de vitalitat

La política cultural va ser un aspecte essencial del procés de democratització de l'Estat espanyol. Es va crear el Ministeri de Cultura, que va desplegar una gran activitat, encara que els governs de les autonomies aviat van assumir plenament les competències en matèria de cultura, i es van incrementar els recursos dedicats a museus, premis, subvencions i promoció exterior de la imatge cultural. Això va comportar una explosió de la cultura popular que va prendre elements de la cultura de masses i va recuperar certes manifestacions autòctones prohibides durant el franquisme. Van ser els anys de la "movida" madrilenya, en els quals van ser protagonistes la música, el cinema i l'edició.

Portada de la revista Madrid Me Mata
Oscar Mariné, Juan Antonio Moreno, Teresa Yagüe .
1984 - 1986

Donació Oscar Mariné, 2018

Portada del disc Tequila, 1979
Juan Gatti
Javier Vallhonrat (fotografia Tequila).

Donació Juan Gatti, 2018

Nova imatge, nova comunicació.

Van sorgir noves institucions i altres es van remodelar. Es van crear nous serveis culturals i socials i es van produir notables transformacions en les identitats dels organismes públics perquè la nova situació obligava a desplegar una enorme activitat de comunicació per fer-los més visibles, intel·ligibles i propers. El mateix va succeir amb les empreses ja que es van trobar en la necessitat de sortir de la crisi econòmica i d'augmentar la seva competitivitat per entrar als mercats internacionals; per això van haver de redefinir el seu aparell comunicacional i la seva pròpia personalitat.

Els dissenyadors gràfics van treballar en projectes molt diversos: des de revistes culturals, llibres, catàlegs d'exposicions, cartells i cobertes de discos per als nombrosos grups musicals que van néixer en l'època, passant per grans projectes d'imatge corporativa per a institucions públiques i companyies estatals, fins a uns altres més petits però fets amb molta cura per a bars, discoteques i botigues.

Cartell de l'exposició homenatge a Tintin, el personatge creat per Hergé, 1984
Peret (Pere Torrent)

Donació Peret (Pere Torrent), 2018

Bossa de la botiga Vinçon
Pati Núñez 1989

Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018

Barcelona 92, vanguardista i mediterrània

El «boom» del disseny gràfic va arribar al seu punt àlgid amb la designació de Barcelona com a seu dels Jocs Olímpics de 1992. Els Jocs Olímpics van ser un moment clau per la visibilització internacional del disseny gràfic, un trampolí per a Barcelona que es va convertir en una de les ciutats europees de referència pel seu disseny i arquitectura.

Així mateix, el risc i la frescor de la comunicació gràfica de l'esdeveniment, des del símbol de la candidatura, obra d'America Sanchez, al de la seu de Barcelona 92 i els pictogrames de Josep Maria Trias fins a la mascota Cobi de Mariscal van despertar l'interès internacional pel disseny català i espanyol.

Cartell del Jocs Olímpics Barcelona'92, 1990
Enric Satué

Donació Isabel Campi, 2017

Entre Sevilla i Madrid

Altres esdeveniments a destacar celebrats també el 1992 van ser l'Exposició Universal de Sevilla (Expo'92) i Madrid Capital Europea de la Cultura que van formar part de la política de modernització i projecció internacional d'Espanya.

Cartell per a l'Exposició Universal de Sevilla, 1992
Oscar Mariné
Christian Boyer (il·lustració)

Donació Oscar Mariné, 2018

Comunicar el disseny

La classe política va prendre consciència de la importància del disseny tant com a factor de competitivitat com per la imatge cultural del país i això es va traduir en la creació d'organismes promotors del disseny. L'activitat promocional cap a l'exterior es va concretar en una sèrie d'exposicions, —entre les quals pot citar-se «*Design in Catalonia*», (Milà i Nova York, 1988)—, i a través de la participació en esdeveniments com, per exemple, Europalia (1985), biennial d'arts iniciada a Brussel·les el 1969.

Així mateix, les activitats associatives es van intensificar. ADG FAD (Associació de Directors d'Art i Dissenyadors Gràfics del FAD) va tenir una major presència en els fòrums internacionals; va organitzar viatges professionals a diversos països —entre altres a Japó, el 1980— i es van estrènyer els llaços amb organitzacions com ICOGRADA (*International Council of Design*). Van anar apareixent altres associacions professionals que incloïen també a dissenyadors gràfics entre els seus socis: ADP (Associació de Dissenyadors Professionals), 1978; AEPD (Associació Espanyola de Professionals del Disseny), 1982; ADPV (Associació de Dissenyadors Professionals de València) —actual ADCV (Associació de Dissenyadors de la Comunitat Valenciana)—, 1975 i el 1988 la AAD (Associació Andalus de Dissenyadors), amb seu a Sevilla, a les quals seguirien unes altres ja en els anys noranta.

Van aparèixer revistes especialitzades en disseny gràfic com *On* el 1978, i que a partir del 1984 va passar a ser *On diseño*; *De Diseño*, revista de disseny industrial, decoració, grafisme, art i moda, sorgida de la revista d'arquitectura *El croquis*, creada el 1984; *Ardi*, revista d'arquitectura i disseny, editada a Barcelona, creada per Juli Capella i Quim Larrea el 1988; *Visual*, magazine de disseny, creativitat gràfica i comunicació, fundada a Madrid el 1989. Així mateix, es van consolidar projectes editorials iniciats la dècada anterior, apareixen les primeres col·leccions editorials sobre disseny, com les editades per Gustavo Gili sota la

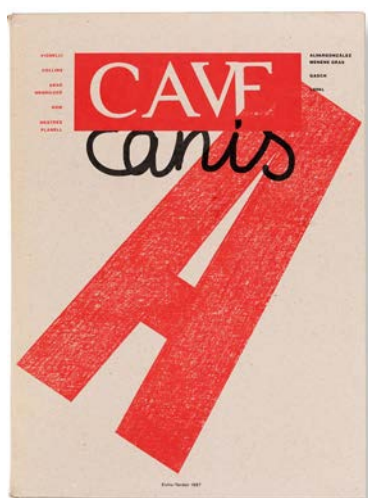
direcció d' Yves Zimmermann i es publiquen alguns dels primers estudis sorgits des de la mateixa professió.

SEGON ÀMBIT

90's -2003 més que un «boom»

El disseny a la dècada de 1990 es caracteritza pel canvi tecnològic, l'experimentació i la consolidació de la professió. Un període d'una major maduresa professional però, també, una època d'atreuiment impulsada tant per la difusió de les maneres de fer postmodernes, com per la incorporació de l'ordinador Macintosh. A l'inici de la dècada, s'inicia la informatització dels estudis de disseny i de les empreses d'arts gràfiques.

Després dels esdeveniments de 1992 va arribar la crisi econòmica que va tenir un impacte directe en el disseny gràfic portant fins i tot al tancament d'alguns estudis. La recuperació econòmica es va iniciar lleument el 1994 però no es va notar fins a pràcticament el final de la dècada. Malgrat la crisi, però, el disseny gràfic s'estava consolidant. Les institucions públiques havien assimilat perfectament el seu valor cultural i començava a ser habitual que ajuntaments, museus, centres culturals, ministeris, etc..., es preocupessin de la seva comunicació gràfica. Així també ho van fer les grans empreses públiques i privades per les quals es van realitzar notables identitats corporatives.

Col·lecció de revistes-objecte Cave-Canis,
1996-1998
Claret Serrahima (disseny de la col·lecció)

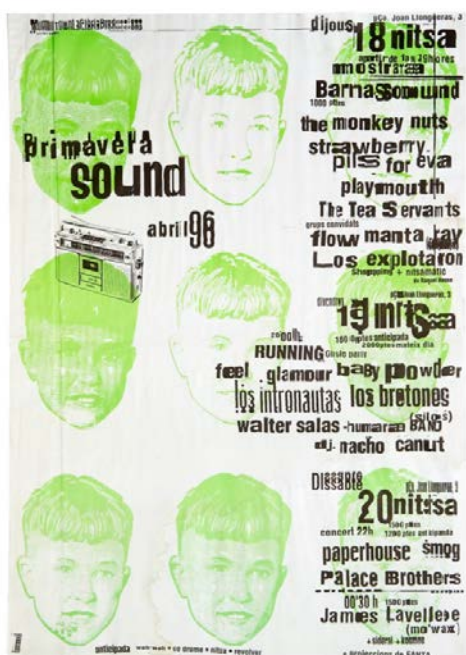
Donació Claret Serrahima, 2018

Noves tecnologies i experimentació

El Macintosh es va incorporar a les editorials i estudis de disseny entre 1990 i 1994 i va impulsar l'experimentació formal. Com ja havia succeït en altres llocs, també a Espanya la seva incorporació als processos creatius i productius va ser objecte de debat. Uns —els dissenyadors més experimentals— van veure en ell moltes possibilitats; uns altres, el van entendre com una eina que podia facilitar-los el treball però tots van acabar acceptant-lo i al final de la dècada pràcticament ningú podia prescindir ni d'ell ni del seu programari.

Així mateix, entorn de 2003, va començar a aparèixer una nova generació de dissenyadors gràfics, encara més eclèctica que l'anterior i que mirava molt cap a l'exterior. Finalment, també cap a aquest any i després de superar la crisi de les empreses tecnològiques que es va denominar dot.com (2000-2001), Internet va començar la seva imparable expansió i va impulsar el desenvolupament del disseny web que havia donat els seus primers (i tímids) passos, en la dècada anterior.

Així mateix, el Macintosh va facilitar el disseny de noves tipografies i, especialment a Catalunya, va donar lloc a l'aparició dels primers dissenyadors que es van especialitzar en aquest àmbit.

Cartell del Festival Primavera Sound, 1996.
Typerware

Donació Andreu Balius, 2016

La professió es consolida

El 1988, Enric Satué va rebre el Premi Nacional de Disseny; un any més tard, el guardonat va ser Alberto Corazón i el 1990, Ricard Giralt Miracle. Van ser els primers a rebre el reconeixement institucional pel seu treball. Més endavant, els va arribar el torn a altres dissenyadors gràfics el treball dels quals havia estat essencial tant per al desenvolupament de la seva professió com per a la modernització de la imatge d'Espanya.

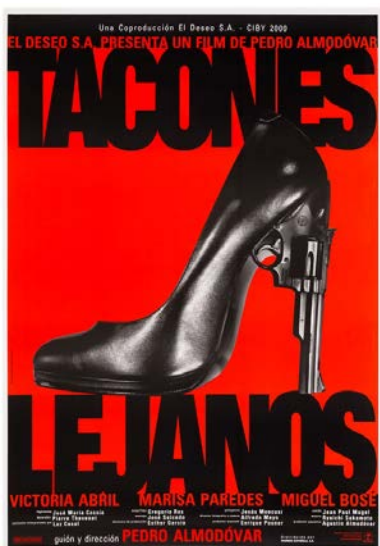
Mentre la professió es reafirmava, es va incorporar una nova generació de dissenyadors gràfics formats, en la seva majoria, en escoles de disseny i en facultats de Belles arts.

Molts dels dissenyadors joves van assumir part dels postulats postmoderns, encara que de vegades es van quedar en els aspectes més formals. Alguns es van inclinar per l'experimentació que va trobar el seu mitjà preferent en els entorns de la música electrònica i en els de les manifestacions artístiques i culturals més transgressores.

En els anys noranta, cal destacar també les activitats promocionals i de difusió que van dur a terme les pròpies organitzacions del disseny que van continuar desplegant una notable activitat. Els premis Laus de l'ADG FAD es van convertir en una referència per al sector i a ells

es van sumar els de l'Associació Espanyola de Professionals del Disseny (AEPD). El 1991 es va iniciar a Barcelona La Primavera del Disseny, un esdeveniment biennal que va donar a conèixer el sector de forma festiva, rigorosa i pedagògica. La Primavera del Disseny va acostar al públic el treball d'alguns dissenyadors gràfics locals però, també, va donar a conèixer a Espanya a figures internacionals del disseny.

Cal destacar, a més, que el 1995, es va celebrar a Barcelona el Congrés de la Association Typographique Internationale (Atypi) i el 1997 va tenir lloc el de la Alliance Graphique Internationale (AGI).

Cartell de la pel·lícula *Tacones lejanos* de Pedro Almodóvar, 1991
Stvdio Gatti

Donació El Deseo, 2018

Cobertes dels llibres de la col·lecció
Pensamiento contemporáneo de la editorial
Paidós 1989 – 1990
Mario Eskenazi

Donació Mario Eskenazi, 2018

Projecció internacional

Alguns dissenyadors gràfics, el treball dels quals s'havia donat a conèixer internacionalment als anys vuitanta van continuar la seva projecció exterior. Van rebre encàrrecs de prestigioses marques estrangeres com per exemple, la marca de rellotges Swatch, la de Vodka Absolut, Alessi o la revista the New Yorker, entre altres. Alguns dissenyadors fins i tot van obrir estudis a altres països.

Portada de la revista nord-americana New Yorker, 1993
Javier Mariscal

Donació Javier Mariscal, 2018

El retorn de la gràfica social

La sida, el desastre ecològic causat per l'enfonsament del petrolier Prestige a la costa gallega o la Guerra de l'Iraq, van ser algunes de les causes que van mobilitzar als dissenyadors entre el final dels anys noranta i el 2003.

L'inici del nou mil·lenni, amb els atemptats de l'11 de setembre de 2001, va marcar el començament d'una etapa d'un major compromís polític i social per part dels dissenyadors dels països occidentals.

Cartell contra la Guerra de Irak, 2003
Isidro Ferrer

Donació Isidro Ferrer, 2016

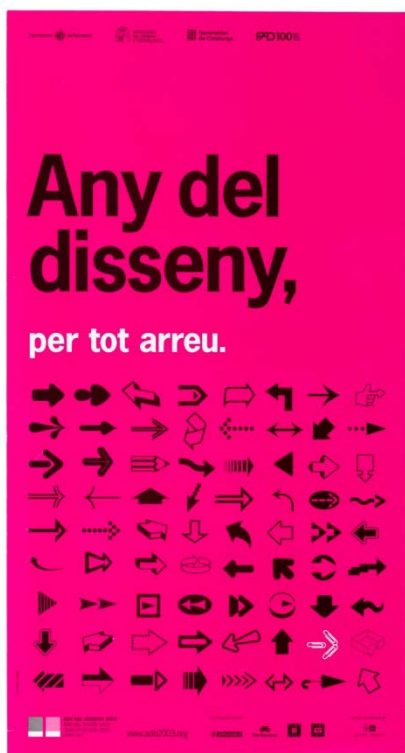
2003: Barcelona, Any del Disseny

L'Any del Disseny va substituir a la Primavera del Disseny (1991-2001). Va ser un esdeveniment que integrava aquesta, celebrava el centenari de la fundació del FAD (en aquell moment Foment de les Arts Decoratives) i, al mateix temps, recollia l'experiència de l'Any Gaudí.

El seu propòsit va ser «donar a conèixer la nova manera d'entendre la creació i el disseny».

Amb Any del Disseny, el disseny gràfic espanyol tancava una etapa i entrava en una altra més globalitzada.

L'entrada en el nou mil·lenni ha suposat la normalització del disseny gràfic. La seva relació amb l'exterior s'ha vist afavorida per les majors facilitats que existeixen avui dia tant per viatjar com per accedir a la informació i difondre-la, gràcies a Internet. Impulsats per aquest mitjà, s'han desenvolupat nous dispositius com els telèfons «intel·ligents» o les *tablets* que han donat lloc a noves especialitats com el disseny web i el d'aplicacions de programari per a dispositius mòbils. Així mateix, ha anat creixent el paper de la gràfica audiovisual i el *motion graphics* s'ha convertit en un dels camps més atractius per als dissenyadors més joves. Però, a més, el disseny (en general) està ampliant el seu radi d'acció i no només gràcies a la tecnologia. Des de començaments de la dècada de 2000, assistim a una expansió de la disciplina en un procés de dissolució dels seus límits, en el qual la tasca del dissenyador s'estén més enllà de la creació d'objectes, espais o comunicacions i els seus rols s'amplien per abastar nous enfocaments i especialitats com són el disseny de serveis o el disseny per a la innovació social, entre altres.

Imatge gràfica de l'Any del Disseny, 2003.
Claret Serrahima (Clase)

Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018; Claret
Serrahima, 2018

TERCER ÀMBIT

En pantalla

La informatització del disseny va impulsar l'avenç de la gràfica en moviment que va trobar el seu camp de treball principal al cinema i la televisió.

El seu desenvolupament va coincidir amb el naixement dels canals autonòmics públics, amb el de les noves cadenes privades i amb la modernització del cinema.

Amb l'arribada del Macintosh als anys noranta, es va iniciar el disseny d'interactius. A la fi de la dècada, l'accés a Internet va donar lloc a les primeres pàgines web.

Gràfica audiovisual

A les dècades de 1980 i 1990, es va crear i va renovar la identitat dels canals de televisió. Aquest moment va coincidir amb l'aparició dels primers ordinadors i programes 3-D que, encara que de manera una mica rudimentària, facilitaven la creació d'imatges en moviment.

Sputnik 1995-1996
Servei d'imatge de TV3
Direcció creativa i disseny gràfic: Àngel Juan, Andrés Cañal
1995/1996
Arxiu de documentació de TV3
Donació TV3, 2018

Títols de crèdit

El procés de modernització i d'internacionalització del cinema espanyol demandava un nou disseny de títols de crèdit, més d'acord amb la importància que aquests havien anat adquirint a la cinematografia d'altres països com, per exemple, Estats Units.

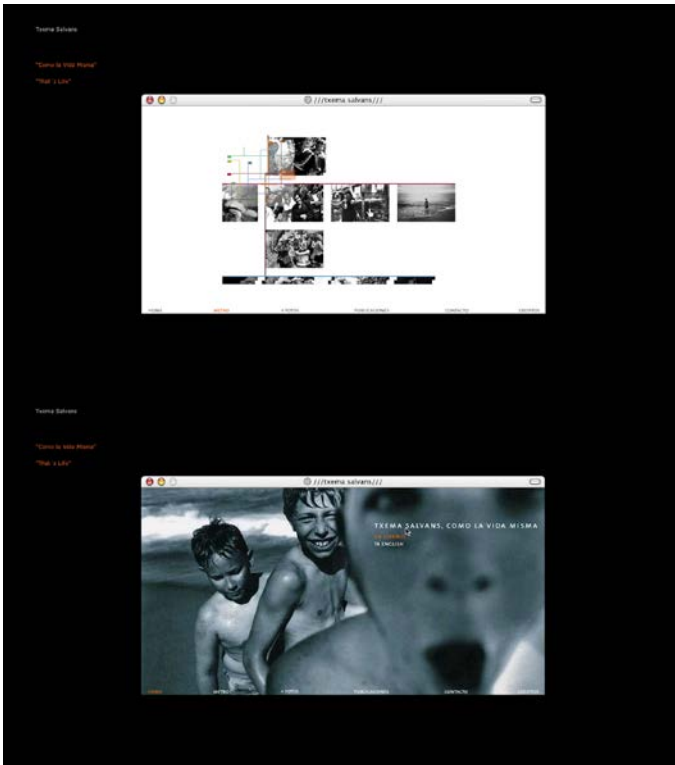

Títols de crèdit de *Mujeres al borde de un ataque de nervios* de Pedro Almodóvar
Stvdio Gatti, 1988

Donació El Deseo, 2018

Webs

L'inici del disseny web es va produir a partir de 1996, poc després dels inicis comercials d'Internet. Els primers exemples guarden, encara, una estreta relació amb la gràfica per als mitjans impresos, cosa que anirà canviant a mesura que ens acostem a la dècada de 2000.

Web Txema Salvans. Como la vida misma
Directora d'art: Tere Guix, 2000

Cedit per Txema Salvans, 2018

Interactius

El disseny d'interactius es va iniciar de manera tímida en editorials del món de l'educació i els museus. El suport per a la seva difusió va ser el CD-ROM. Amb l'expansió d'Internet, aquest mitjà va deixar pas a les pàgines web, en les quals el disseny d'interacció és una part fonamental.

Alex Gifreu, Carolina Trebol
1997
Dedit per Alex Gifreu, 2018

3. LLISTAT D'AUTORS I AUTORES

1. Adela Morán,	48. DoubleYou,
2. Alberto Corazón,	49. Edicions de l'Eixample (Salvador Saura- RamonTorrente)
3. Albert Culleré (CIAC),	50. El Hortelano,
4. Albert Isern,	51. Elías+ Santamaria,
5. Alberte Permuy,	52. Emilio Gil (Tau Diseño)
6. Alberto Taracido,	53. Ena Cardenal de la Nuez,
7. Alex Gifreu,	54. Encarnación Fernández,
8. Alfonso Meléndez,	55. Enric Satué,
9. Alfonso Sostres,	56. Estudi Miquel Puig,
10. America Sanchez,	57. Estudio Diego Feijóo,
11. Amparo Coterillo,	58. Estudio Enric Aguilera Asociados,
12. Ana Zelich,	59. Estudio Rosa Lázaro,
13. Andrés Cañal,	60. Eumogràfic,
14. Andreu Badius, (Typerware)	61. Federico del Barrio,
15. Ángel Juan,	62. Fernando Gutiérrez,
16. Angela Broggi,	63. Fernando Medina,
17. Anna Gasulla,	64. Fina Fuertes MCM,
18. Antoni Garriga,	65. Flavio Morais,
19. Antonio Pérez Escolano,	66. Francesc Espluga,
20. Arcadi Moradell,	67. Francesc Guitart,
21. Bärbel Neubauer,	68. Francesc Vila,
22. BaseBCN,	69. Germinal Comunicación,
23. Bernardo Rivavelarde,	70. gráfica futura,
24. Bis,	71. Grafica,
25. Cano, Granero Associats,	72. Graphic Factory ,
26. Carlos Berlanga,	73. Herederos de Juan Palomo,
27. Carlos Rolando,	74. Imma Olivella,
28. Carlos Serrano G.A.H,	75. Iñigo Jerez,
29. Carme Llopis,	76. Ipsum Planet,
30. Carme Vives,	77. Irene Ferrer-Mayol,
31. Carmelo G. Caderot,	78. Isidro Ferrer,
32. Carolina Trebol,	79. Iván Zulueta,
33. Ceesepe,	80. Jacobo Pérez-Enciso,
34. Claret Serrahima,	81. Jacobo Stuart,
35. Clase,	82. Jaume Bach,
36. Col·lectiu GRRR,	83. Jaume Roure,
37. Concha Pérez,	84. Jaume Sellarés,
38. Contrapunto BBDO,	85. Javier de Juan,
39. Cristina Saavedra,	86. Javier Romero Design,
40. Charly Brown,	87. Jesús Moreno,
41. Daniel Ayuso,	88. Joaquim Nolla,
42. Daniel Gil,	89. Joaquín Gallego,
43. Daniel Nebot,	90. Joaquin Grau,
44. David Torrents,	91. Joaquin R Gran,
45. David Lorente,	92. Jordi Casas,
46. David Quiles	93. Jorge Alfonso Cuni,
47. Diego Lara,	

94. Jorge García, 95. Jorge Lorenzo diseño y comunicación visual, 96. José Luis Merino, 97. José Luis Tirado, 98. José Mª Cerezo, 99. José María Cruz Novillo, 100. José María Ribagorda, 101. José Ramón Sánchez, 102. Josep Babiloni, 103. Josep Bagà, 104. Josep Maria Mir, 105. Josep Maria Trias, 106. Josep Ramon Gómez, 107. Juan Martínez, 108. Juan Antonio Moreno, 109. Juan Antonio Sicilia, 110. Juan Dávila, 111. Juan Gatti, 112. Juan Nava, 113. Julio Juste, 114. Julio Soto, 115. Kiko Feria (Pancoca), 116. La Mosca, 117. Laia Clos, 118. Landor Asociados, 119. Laura Meseguer, 120. Lavernia & Cienfuegos, 121. Lorenzo Díaz, 122. Lluís Ayguadé, 123. Lluís Morillas, 124. M. Cunyat, 125. Manel Daví, 126. Manuel Rubiales, 127. Manuel Estrada, 128. Manuel Granell, 129. Marc Panero, 130. María Antonia Canal, 131. Mario Eskenazi, 132. Mariona Garcia, 133. Marisa Gallén, 134. Javier Mariscal, 135. Martí Ferré, 136. Mercedes De Azúa, 137. Miguel A. Peña, 138. Miguel Ripoll 139. Mireia Casanovas, 140. Montxo Algora,	141. Mucho (Marc Catalá y Pablo Juncadella). 142. Núria Tressera, 143. Orange World, 144. Oro y Plata, 145. Oscar Mariné, 146. Pablo Martín, 147. Pablo Sycet, 148. Paco Bascuñán, 149. Paco Rallo, 150. Pati Nuñez, 151. Patrick Thomas, 152. Pep Carrió, 153. Pepe Gimeno, 154. Pere Álvaro, 155. Peret (Pere Torrent) 156. Pilar Gorriz, 157. Pilar Villuendas, 158. Propaganda, 159. Quico Vidal, 160. Quique Company, 161. Quod Disseny, 162. Rafael Galdó, 163. Ramon Prat, 164. Raúl Fernández, 165. Raúl Manteola, 166. Razquin, 167. Ricard Badia, 168. Ricardo Rousselot, 169. Roberto Turégano, 170. Rosa Llop, 171. Roseta Mus Pons, 172. ruiz+company, 173. S.Ferrando, 174. Sandra Figuerola, 175. Sebastián Saavedra, 176. Sergio Ibáñez, 177. Sixis, 178. Skiz Off-Scope, 179. Sonia Sánchez Villarejo, 180. Sonsoles Llorens, 181. Summa Comunicació, 182. Tatúm, 183. Tere Moral, 184. Teresa Martínez Figuerola, 185. Teresa Rosenvinge, 186. Teresa Yagüe,

187. Toni Miserachs,
188. Toni Socias,
189. Tere Guix,
190. Type-O-Tones,
191. Typerware (Andreu Balius y Joan Carles P. Casasín).
192. Último Grito Co.,
193. Un Mundo Feliz,
194. Valerio Addami,
195. Vasava,
196. Victor Aparicio,
197. Viviane Volz,
198. Xavier Corretjé,
199. Yves Zimmermann,
200. Zimmermann Asociados, (Yves Zimmermann y Anna Alavedra)

4. UNA CRONOLOGIA DEL DISSENY GRÀFIC

1980		 Viatge al Japó de l'ADG-FAD. Senyalització del Metro de Madrid: Arcadi Moradell (1980-1981)
81		 Senyalització del Metro de Barcelona: Josep Maria Trias (1981-1982)
82	PostScript. Adobe Systems	Exposició Diseño, DiSeño a Barcelona. L'AEPD es constitueix a Madrid
83	 Primer CD	
84	Primer Macintosh. Apple crea el ratolí	IMPIVA (València). Fundació de l'empresa Animàtica. Revista De Diseño
85	PageMaker d'Aldus. LaserWriter d'Apple. (llenguatge PostScript) 	ADPV (València). Exposició Europalia a Brussel·les. Senyalització de l'autopista A-3
86	 Fontographer de Altsys: primer programa de tipografia	 Eixda 42 Eixda 43 Eixda 49
87	QuarkXpress. Adobe Illustrator	
88	FreeHand d'Altsys 	 PND: Enric Satué. Logo JJ.OO. (Trias). Exposició Design in Catalonia (itinerant). ARDI. Cobi (Mariscal)
89	Desenvolupament d'Internet. Tim Berners-Lee crea el llenguatge HTML 	Biennal de Barcelona: Joves creadors de l'Europa mediterrània. Revistes: Visual i Experimenta Informa
1990	Adobe crea el Photoshop 	 PND: Ricard Giralt Miracle. New Spanish Design (G. Julier). Cartells Barcelona 92. El Mac entra als estudis de disseny
91	Tim Berners-Lee presenta el navegador per a Internet 	Es funda el DDI. Primavera del Disseny a Barcelona. Creativity News
92		 PND: America Sanchez
93		 Neville Brody a la Primavera del Disseny. Exposició Amor por la letra dedicada a Ricard Giralt Miracle, a Madrid
94	PlayStation de Sony 	Gustavo Gili publica El mundo como proyecto d'Otl Aicher. Mor Ricard Giralt Miracle
95		 PND: Daniel Nebot i Yves Zimmermann. Congressos a Barcelona: Atyp i SND
96		Exposició 1950-2000. Cinco diseñadores gráficos: Domènech, Huguet, Vellvé, Pedragosa y Pla-Narbona, a Gijón
97		 Congrés de l'Alliance Graphique Internationale (AGI) a Barcelona
98	Fundació de Google. Google. Apple llança l'iMac 	
99	Power Macintosh G4 	 PND: Javier Mariscal. Retrospectiva de Zimmermann a Tandem. L'IVAM exposa la Colecció M. C. Berman, a València
2000		 PND: Mario Eskenazi. Exposició 100 años de diseño gráfico en España, a Madrid
01	Laus d'Honor ADG-FAD: Daniel Gil 	Fòrum Laus 01: Dissenyadors holandesos. 40 anys de l'ADG-FAD. Última Primavera del Disseny
02	 PND: Isidro Ferrer. Fòrum Laus 02 (ADG-FAD): Japó. Congrés Icograda a Barcelona. Mobilització pel Prestige 	
03	Dissenyadors contra la guerra. 	Fòrum Laus 03: Gràfica reactiva, Mèxic. Barcelona, Any del Disseny

5. IMATGES SELECCIONADES

[Descàrrega d'imatges](#)

Totes les fotografies: Xavi Padrós

PRIMER ÀMBIT. 80's. El «boom» del disseny gràfic.

Compromís polític i social

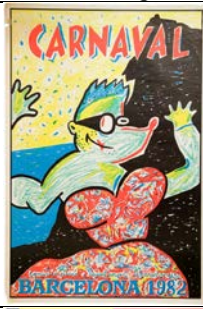

	<p>Cartell Campanya de planificació familiar de la Generalitat de Catalunya, 1980 Jaume Bach, Pilar Villuendas</p> <p>Donació Pilar Villuendas, 1996</p>
---	--

Cultura, una explosió de vitalitat

	<p>Portada de la revista Madrid Me Mata Oscar Mariné, Juan Antonio Moreno, Teresa Yagüe . 1984 - 1986</p> <p>Donació Oscar Mariné, 2018</p>
	<p>Portada de la revista VO, 1985 Alfonso Sostres</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Portada del maxisingle Selector de frecuencias d'Aviador Dro, 1982 Montxo Algora</p>
	<p>Portada del disc Tequila, 1979 Juan Gatti Javier Vallhonrat (fotografia Tequila).</p> <p>Donació Juan Gatti, 2018</p>

	<p>Cartell de la pel·lícula <i>Laberinto de Pasiones</i> de Pedro Almodóvar, 1982 Iván Zulueta</p>
	<p>Llibre <i>Sol Solet</i> dels Comediants, 1983 Salvador Saura, Ramon Torrente</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Llibre <i>Sol Solet</i> dels Comediants, 1983 Salvador Saura, Ramon Torrente</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>

Nova imatge, nova comunicació

	<p>Cartell de Carnestoltes, Ajuntament de Barcelona, 1982 Javier Mariscal</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Cartell de l'exposició homenatge a Tintin, el personatge creat per Hergé, 1984 Peret (Pere Torrent)</p> <p>Donació Peret (Pere Torrent), 2018</p>
	<p>Bossa de la botiga de roba Desigual, 1987 Peret (Pere Torrent)</p> <p>Donació Peret (Pere Torrent), 2018</p>

	<p>Bosses de la botiga Vinçon</p> <p>(esquerra) Javier Mariscal 1988 Donació Família Amat, 2018</p> <p>(dreta)Pati Núñez 1989 Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Cartell per la marca de calçat Camper, 1984 Carlos Rolando</p> <p>Donació Carlos Rolando, 2017</p>
<p>Barcelona 92, vanguardista i mediterrània</p>	
	<p>Cartells del Jocs Olímpics Barcelona'92, 1990 Enric Satué (esquerra) Javier Mariscal (dreta)</p> <p>Donació Isabel Campi, 2017</p>
	<p>Imatge gràfica de Barcelona'92, 1987-1990 Josep M. Trias</p> <p>Donació Miguel López Sánchez, 2018; Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Figura COBI, 1989 Javier Mariscal</p> <p>Col·lecció FAD</p>

Entre Sevilla i Madrid

	<p>Cartell per a l'Exposició Universal de Sevilla, 1992 Oscar Mariné Christian Boyer (il·lustració)</p> <p>Donació Oscar Mariné, 2018</p>
--	---

SEGON ÀMBIT. 90's-2003 MÉS QUE UN «BOOM»

Noves tecnologies i experimentació

	<p>Cartell del Festival Primavera Sound, 1996. Typerware</p> <p>Donació Andreu Balius, 2016</p>
--	---

	<p>Flyers per al club Moog de Barcelona, 1997 - 2000 Josep Bagà</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
--	---

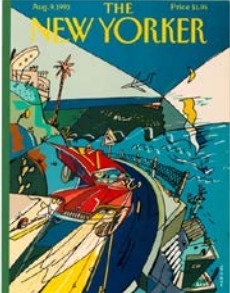
	<p>Col·lecció de revistes-objecte Cave-Canis, 1996-1998 Claret Serrahima (disseny de la col·lecció)</p> <p>Donació Claret Serrahima, 2018</p>
--	---

	<p>Revista aB (aBarna), 2000 Sergio Ibañez, Viviane Volz</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
--	--

Consolidació de la professió

	<p>Cartell de la pel·lícula <i>Todo sobre mi madre</i> de Pedro Almodóvar, 1999 Oscar Mariné</p> <p>Donació Oscar Mariné, 2018</p>
	<p>Revista <i>Matador</i>, 1995 Fernando Gutiérrez (direcció d'art) Martín + Gutiérrez (disseny)</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
	<p>Cartell de la pel·lícula <i>Tacones lejanos</i> de Pedro Almodóvar, 1991 Studio Gatti</p> <p>Donació El Deseo, 2018</p>
	<p>Cartell del Festival Dansa Valencia, 2001 Marisa Gallén, Sandra Figuerola</p> <p>Donació Marisa Gallén, 2016</p>
	<p>Cartell per a l'any Miró, 1993 Claret Serrahima</p> <p>Donació Claret Serrahima, 2018</p>
	<p>Cobertes dels llibres de la col·lecció <i>Pensamiento contemporáneo</i> de la editorial Paidós 1989 – 1990 Mario Eskenazi</p> <p>Donació Mario Eskenazi, 2018</p>

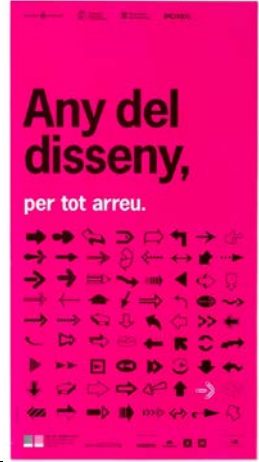

	
	<p>Packaging per la marca Chocolat Factory, 2000 ruiz + company</p> <p>Donació ruiz + company, 2018</p>
	<p>Logotips per a l'Instituto Cervantes, 1993 Enric Satué</p> <p>Donació Enric Satué, 2018</p>
	<p>Portada Suplement Tentaciones del diari El País, 1993 Fernando Gutiérrez</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018</p>
<p>Projecció internacional</p>	
	<p>Portada de la revista nord-americana New Yorker, 1993 Javier Mariscal</p> <p>Donació Javier Mariscal, 2018</p>

El retorn de la gràfica social

		<p>Cartell contra la Guerra de Irak, 2003 Isidro Ferrer</p> <p>Donació Isidro Ferrer, 2016</p>
---	--	--

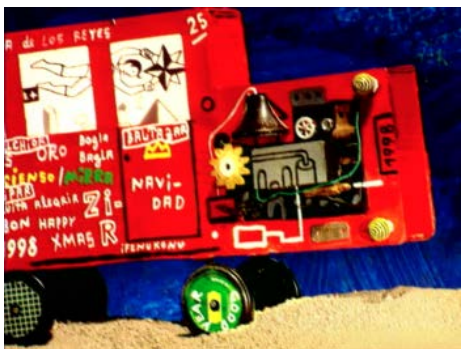
2003: Any del Disseny

		<p>Imatge gràfica de l'Any del Disseny, 2003. Claret Serrahima (Clase)</p> <p>Donació Fundació Comunicació Gràfica, 2018; Claret Serrahima, 2018</p>
--	--	--

AUDIOVISUALS

Gràfica audiovisual

		<p>Sputnik 1995-1996 Servei d'imatge de TV3 Direcció creativa i disseny gràfic: Àngel Juan, Andrés Cañal 1995/1996 Arxiu de documentació de TV3 Donació TV3, 2018</p>
		<p>Indicatiu cadena BTV Moebius Direcció creativa: Peret (Pere Torrent) Disseny gràfic: Peret (Pere Torrent), Mariola Mariño, Mariona Omedes 1997 Donació betevé, 2018</p>

Canal + Campaña de Nadal

Magiclimage

Autor: Flavio Morais

Director creatiu: Canal+ Pep Sempere

Director d'art: Ana Zelich

Realització: Dirk van de Vondel

Fotografia: Marcos Paskin

Música: Gringos

1997

Donació Ana Zelich, 2018

Geoplaneta TV

Zeligstudio

Direcció creativa i d'art: Ana Zelich

Disseny i realització: Frankie de Leonardis, Txell

Gràcia, Coaner Codina, Ignasi Gozalo

Fotografia: Javier Tles

Música: César Albarrán

2001

Donació Ana Zelich, 2018

6. CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

Exposició produïda i organitzada pel Museu del Disseny de Barcelona

Direcció

Pilar Vélez

Comissariat

Raquel Pelta

Coordinació

Eugenio Civera

Documentació

Esperança Codina amb la col·laboració de Montse F. Esparrach i Isabel Cendoya

Gestió de la col·lecció

Teresa Bastardes

Esperança Codina

Conservació i restauració

Èlia López

Anna Ferran

Disseny de l'exposició

BOPBAA Arquitectes

Iñaki Baquero

Iñigo Azpiazu

Disseny gràfic

David Torrents

Alba Font

Tipografia D/O/T

EXTRATYPE

Tipografia Rioja

Andreu Balius

Audiovisuals

Karavan Films

Enric Juste

Producció i muntatge

Croquis

Il·luminació

Com.Led

Correcció i traducció

Univerba

Recursos d'accessibilitat

Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD)

Reproduccions tàctils

Touch Graphics Europe

Esparbé 1876. Aplicacions sensorials

Audiodescripcions

María-José Anía

Aplicació per a l'accessibilitat

Wheris

7. INFORMACIÓ PRÀCTICA

“Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003” forma part de les [exposicions permanents](#) del Museu del Disseny de Barcelona.

Data d'obertura al públic: 09 / 06 / 2018 – no hi ha data prevista de tancament

Espai: 4ª planta del Museu del Disseny de Barcelona (Plaça de les Glòries, 36-38)

Preus: Entrada general: 6€/ Entrada reduïda: 4€- l'entrada inclou la visita a totes les exposicions permanents del Museu

Número de peces: 600 que formen part de la Col·lecció de Disseny gràfic del Museu del Disseny

Superfície: 532 m2

Horari: De dimarts s diumenge, de 10 a 20 h

El cap de setmana del **9 i 10 de juny** amb motiu de la **Barcelona design week** es podran visitar de manera **gratuïta** totes les exposicions del Museu.

Contacte de premsa

Divina Huguet

premsa.museudeldisseny@bcn.cat

93 256 68 00 -636068539

museudeldisseny.barcelona.cat

Museu del Disseny de Barcelona

Institut de Cultura

Pl. de les Glòries Catalanes, 37-38

08018 - Barcelona